

TÜZEL KİŞİLİKLERDE İSG KAPSAMINDA YETKİ VE SORUMLULUK

DOÇ. DR. GAYE BAYCIK

**TÜZEL KİŞİLERDE
İKMH NEDENİYLE
KİM/LER SORUMLU?**

HUKUKİ VE CEZAI SORUMLULUK AYRIMI NASIL YAPILMALI?

SORUMLULUK ~ YETKİ (İşv-İşv V.)

(yükümlülük ve kusur)

İşveren – İşveren Vekili ?

TÜZEL KİŞİLERDE

- ▶ Soyut – somut işveren ayrımı
- ▶ Yetki devri ve işveren vekili kavramları
- ▶ İSG prof. – işveren vekili ayrımı

6331 s. K. md.8

- ▶ 2015 t. 6645 s. K.
- ▶ Rehberlik ve danışmanlık
- ▶ Eksiklik, tavsiye ve tedbirleri bildirmek : iSG Prof.
- ▶ Uygulamak : İşveren ve/veya vekili

Y12CD, 18.1.2016, E.2015/2717, K.2016/489

- ▶ Paketleme bölümü işçisi
- ▶ Dikiş makinası ile çuval ağzını dikerken elektrik akımına kapılır
- ▶ Dikiş makinasında kaçak akım rölesi ve topraklama bulunmaması
- ▶ Yargılananlar :
 - ▶ Fabrika Genel Müdürü
 - ▶ Paketleme Bölümü Müdürü
 - ▶ Fabrika Bakım-Onarım Sorumlusu
 - ▶ İş Güvenliği Uzmanı

► Tanıklar :

- Elektrik kaçağı müdür ve sorumluya bildirilmişti
- Makine sürekli arızalanıyordu
- Müdürler arızadan haberdar
- Acil Stop düğmesi uzun süredir çalışmıyordu
- Bu nedenle ana kapatma ile makinanın durdurulduğu
- Makinada topraklama sisteminin olmadığı tespit edildiği

► Onaylı defterde:

- Açık uçlu kabloların bulundurulması gerektiği
- Elektrik panolarına kaçak akım rölesi takılması gerektiği
- Elektrik tesisatı ve topraklama sistemlerinin yılda en az bir kez kontrol edilmesi gerektiği yazılmış

► Y12CD:

- tanık beyanları ve onaylı deftere yazılanlar işverene tebliğ edilmiş sayılır
- İş güvenliği uzmanı kusursuz
- Paketleme müdürü ve bakım-onarım sorumlusu kusurlu ancak bilinçli taksir olmalı!
- Genel müdürün ise, işçi sayısı dikkate alınarak **fiili denetim imkanının** olup olmadığı belirlenerek kusur tespit edilmeli ve bilinçli taksir buna göre değerlendirilmeli!

- ▶ 6331 s. K. md.8'in somut uygulaması
- ▶ Ceza sorumluluğu şahsidir **(kim kendi yükümlülüğünü ihlal etmiş ve kusurlu ise)**
- ▶ İşveren vekillerinden hangileri sorumlu?
 - ▶ Genel md., paketleme md., bakım-onarım sorumlusu
- ▶ Sorumluluđa esas kusur derecesi (bilinçli taksir)

SOYUT-SOMUT İŞVEREN AYRIMI

- ▶ **Soyut İŞveren** : İŐgörme edimi alacaklısı (tüzel kişi)
- ▶ **Somut İŞveren** : En üst düzeyde emir ve talimat veren
- ▶ AŐ YK - Ltd Őt. Müdürü

HUKUKİ SORUMLULUK (TAZMİNAT SORUMLULUĞU)

- ▶ Hukuki sorumluluk : Sadece Soyut İşveren
- ▶ Rücu Hakkı
- ▶ **Kusurlu ve yükümlü olan SOMUT İŞVEREN VE/VEYA İŞVEREN VEKİLİNE RÜCU**
- ▶ **Kusur : Görev, Yetki, Ehliyet ve Araçlar vs.**
- ▶ Kamu : AY 125/son ve 129/5, DMK 12-13 : Genel hükümlere göre ve kusurlu ise
- ▶ Özel: Kusurlu ise genel hükümlere göre rücu (TBK 49 veya 112)

CEZAI SORUMLULUK

- ▶ Şahsidir (TCK 20) (AY md.38) : Herkes kendi yükümlülüğü ve kusurundan sorumlu
- ▶ Tüzel Kişilere ceza değil, GT uygulanır (TCK 20/2)
- ▶ Suç için öngörüldü ise (TCK 20/2) (TCK 60 : izin iptali, müsadere)
- ▶ Adam yaralama ve öldürme : GT uygulanmaz
- ▶ Sadece TCK - özel kanunlarda düzenlenebilir (AYM kararları, bankalara adli para cezası)
- ▶ İK ve MH bakımından adli para cezası olabilir!

İKMH NEDENİYLE CEZAI SORUMLULUK

- ▶ Sorumluluk İçin:
 - ▶ Görev, Yetki, Ehliyet ve Gerekli Araçlar
 - ▶ İcrai veya ihmali davranış
 - ▶ Kusur (taksir, bilinçli taksir, olası kast) – birden fazla kişi kendi kusuru sebebiyle
 - ▶ Kaza veya meslek hastalığı
 - ▶ Uygun illiyet bağı
 - ▶ Adam yaralama veya öldürme suçu oluşmalı
 - ▶ Görevi kötüye kullanma olamaz (kast olmalı)

CEZAI SORUMLU OLAN VE RÜCU EDİLEBİLECEK KİŞİLER

- ▶ Somut İşvereni Oluşturan Kişiler veya İş Bölümü
- ▶ **İş Bölümü:** yetkili olan **işveren sıfatıyla**
 - ▶ Ör: YK üyelerinden sadece biri İSG yetkilisi (tek başına yönetim yetkisi)
 - ▶ Ör: Ltd. Şt. Müdürlerinden sadece biri
- ▶ **Sıfat değil, fiilen** somut işveren olmalı (sıfat + fiiliyat)
 - ▶ Ör: Ltd. Şti. ortakları değil, **müdürler arasında** madeni yöneten müdür

KAMUDA SOMUT İŞVEREN KAVRAMI

- ▶ Karar alma yetkisi olan : Somut İşveren (Yönetme)
- ▶ Kararı Uygulayan : İşveren Vekili (Yürütme)
- ▶ Somut İşveren : İl Genel Meclisi ve İl Encümeni Üyeleri
Belediye Meclisi ve Belediye Encümeni Üyeleri
- ▶ İşveren vekili: Vali, Kaymakam, Belediye Başkanı, Fen İşleri Müdürü, İSG Müdürü ...

İŞVEREN VEKİLİ (YETKİ DEVRİ VARSA?)

- ▶ Yetki devri : İşveren vekili/vekilleri
- ▶ 1. Yetki devri yoksa, fiilî somut işveren sorumlu
- ▶ 2. Geçersiz yetki devri varsa, fiilî somut işveren sorumlu
- ▶ 3. Geçerli yetki devri varsa, (yükümlülük ve kusur durumuna göre)
 - ▶ a. Sadece işveren vekili/vekilleri sorumlu (ilk derece amirden başlar)
 - ▶ b. Sadece fiilî somut işveren sorumlu
 - ▶ c. Her ikisi sorumlu olabilir

İŞVERENİN SORUMLU TUTULMAMASI İÇİN (Tek Başına veya Birlikte)

► Geçerli Yetki Devri Olsa Dahi:

- 1. Kaza veya MH, işverenin kusurundan kaynaklanmamalı
 - Ör: İşveren vekilinin uyarısına rağmen, önlem alınmamış – tek başına
- 2. Organizasyon eksikliğinden kaynaklanmamalı (tek başına) - vardiyalar
- 3. Yeterli sayıda işveren vekili atamalı (tek başına) – 6 bina tek şef
- 4. Yönetimsel bir karar olmamalı – İtalya - Almanya

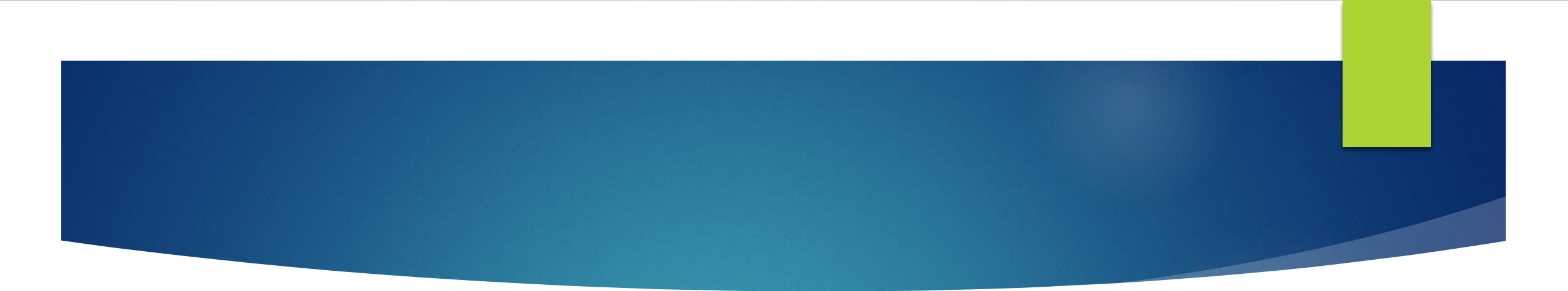
GEÇERLİ YETKİ DEVRİNİN KOŞULLARI

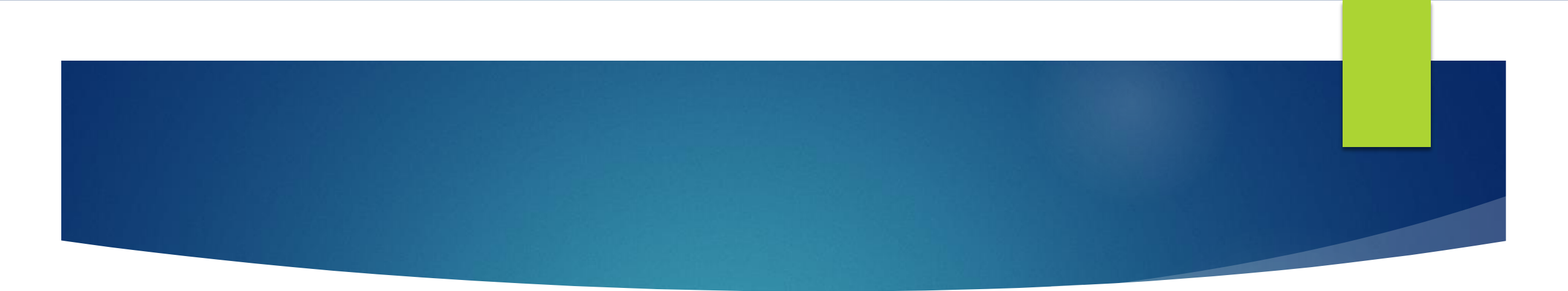

- ▶ 1. **Ehliyet** : O görevi yürütebilecek vasıflara sahip olma – **yapabilecek durumda mı?**
 - ▶ Meslek yanında özel bilgi olmalı

- ▶ 2. Görevle Orantılı **Yetki** Verilmeli – **yapabilecek durumda mı?**
 - ▶ Emir ve talimat verme + (gerekli ise, disiplin cezası verme yetkisi)
 - ▶ Bağımsız karar alabilme

- ▶ 3. Görevle Orantılı **Araçlar** – **yapabilecek durumda mı?**
 - ▶ Harcama yetkisi (belirli usule tabi kılınabilir) (hatta genellikle tek yetkili olmaz)
 - ▶ Bütçe

-
- ▶ 4. **Görev; zaman, yer, konu bakımından** belli olmalı
 - ▶ Aynı görev için birbiri ile çatışır şekilde birden fazla görevlendirme yapılmamalı
 - ▶ 5. **Kabul** (Kamuda tek taraflı) – zımni - açık
 - ▶ 6. **Belirli bir süre** kesintisiz devam etmiş olmalı
 - ▶ Kesintili veya az sürmüştü ise vekil sorumlu olmaz
 - ▶ 7. **İşyerinin büyüklüğü**, yetki devrini gerektirmeli (İşveren tek başına yetersiz)

-
- ▶ 8. Yetki devri; kişinin görevinden de anlaşılabilir
 - ▶ 9. **Yazılı** olması ispatı kolaylaştırır, **geçerlilik şartı değildir**
 - ▶ 10. **Yetki devrini işveren ispatlamalı!**

Yetki Devrine İlişkin Deliller

- ▶ 1. Üst düzeyde delegasyon anlaşmaları (iş sözleşmesi eki)
- ▶ 2. Organizasyon şeması
- ▶ 3. Görev tanımları

BİRDEN FAZLA VE SIRALI İŞVEREN VEKİLLERİ Önlem Alma-Denetim Farkı

- ▶ Her kademenin kendi görevleri vardır, **hangisinde kusur varsa** sorumlu
- ▶ Birden fazla işveren vekili, kendi yükümlülüğü ve kusuru açısından sorumlu olur
- ▶ **Önlem alma**, harcama yetkisi ve bütçeyi de gerektirir, daha üst düzey işveren vekili
- ▶ **Her kademedede veya bölümde farklı** önlem alma yükümlülüğü
- ▶ **Denetim yükümlülüğü** ise, ilk derece amire aittir
- ▶ Genel müdürün işçileri denetlemesi mümkün değil

İSG Profesyonellerinin Sorumluluğu

- ▶ İşveren Vekili Deđillerdir
- ▶ **6331 s. K. Md. 8: Yüklümlülük ve sorumluluk ayrımı**
 - ▶ Rehberlik danışmanlık
 - ▶ Eksikliklerin, tedbir ve tavsiyeleri bildirilmesinden sorumludurlar
- ▶ Mesleki özen yüklümlülüklerini yerine getirmeleri ve işveren veya vekiline bildirmeleri yeterlidir
- ▶ Bu kısımda kusur varsa, sorumlu olurlar

Ayrıca İşveren Vekilliđi

- ▶ İSG Prof. + işveren vekilliği
- ▶ İSG Prof olması sebebiyle İSGK m.8
- ▶ İşveren vekili olması sebebiyle önlemlerin alınmaması

Sabrınız için teşekkür ederim..